

ejendomspriserne ville gaa frem. Man kan oven i Købet maaske gaa ud fra, at de danske Landejendomme, der ikke ere faldne nær i den Grad som Udlandets, ville gaa tilbage i Pris. Under disse Forhold synes det mig farligt at stille de ny Husmænd saaledes, som Loven tilsigter, med andre Ord, jeg mener ikke, de ville kunne bære den Risiko, man derigennem lægger paa dem. Naar de kun eje $\frac{1}{10}$ af Ejendommen eller maaske intet af den, skal der ikke et ret stort Tab til for at ruinere dem. Det er min væsentligste Grund til at opfordre det høje Udvalg til at tage under Overvejelse den Tanke, der er fremkommen fra det ærede Medlem for Svinninge (Kr. Pedersen), om at aabne en Ventil i Lovforslaget for offentligt Fæste.

Der er imidlertid en Grund til, nemlig den, at naar Folk først have vænnet sig til disse smaa Huse, ville de stige i Pris. Vi have jo set, hvordan de Ejendomme, der stige, alle ere de smaa, hvilket ogsaa er meget naturligt, thi dem er der flest, der kunne købe. Det ses ogsaa her i København, hvor Smaaejendomme til 50—70,000 Kr., hvor der kun skal udbetales nogle faa Tusinde Kroner, gaa meget højt op, medens meget større Ejendomme med store Udbetalinger kunne købes relativt billigere. Den samme Ting have vi set paa Landet, og jeg er nu bange for, at disse Ejendomme ville blive drevne meget højt op, og naar Ejendommene sælges — thi vi maa jo ogsaa se paa den næste Generation — vil Prisen blive meget for dyr og Køberen blive meget daarlig stillet. Og naar man, som sagt, ikke er sikker paa, hvorledes Konjunkturerne ville stille sig, saa er det farligt at skabe den Art Huslodder. Ovre i Irland have de noget, der hedder „ragrent“, det er en Fæsteafgift, der ikke er sat efter Jordens Ydeevne, efter Gaardens Værdi, men udelukkende fordi der er saa mange, der ville have Jord og der er saa lidt Jord at faa. Jeg er bange for her at faa lignende Konkurrencepriser, unaturlige Priser, der ikke svare til Jordens Udbytte, men stammer fra, at der er saa mange, der ville have disse Smaaejendomme, og netop fordi man kan risikere at faa disse høje Priser for disse Smaaejendomme, er det en yderst farlig Ting at gøre dem til fri Ejendomme.

Som sagt, det er ikke af doktrinære Grunde, jeg siger dette, men udelukkende, fordi jeg tror, at en Mand, der intet ejer af sin Gaard, er bedre stillet, naar han er Fæster, end naar han ikke er det, al den Stund der, naar han er fri Ejer, paalægges ham en stor Risiko, som han absolut ikke er egnet til at bære. En Mand, der intet ejer, vil let være saaledes stillet, at naar han bliver syg, og Ejendommen forringes en lille Smule, bliver han let ødelagt og kommer i en evig Gæld. Jeg vil derfor henstille til Udvalget at tage disse Betragtninger under Overvejelse. Maaske man ikke vil gøre det denne Gang, men jeg er aldeles overbevist om, at der kommer en Dag, da Husmændene ville være taknemmelige, hvis man sikrede deres Tilværelse og befriede dem for den frie Ejendoms meget store og i dette Forhold aldeles uforholdsmæssige Risiko. Dette vil maaske lyde som reaktionært. Men jeg hører til dem, der tro, at under visse Forhold, naar man ikke ejer sin Ejendom helt, har Fæstet sin store Charme. Og jeg tror, de sjællandske Fæstebønder ville under daarlige Tider have sandet det. De have ikke haft Chancer for at tjene Formuer i de gode Tider, men de have haft Chancer for at bevare deres Stilling nogenlunde; de have maaske maattet nøjes med mindre Udbytte, men i hvert Fald ikke faaet det Prisfald paa deres Ejendom som de Folk, der have været fri Ejere. Det er ikke min egen Tanke, det er en Tanke, som gærer rundt omkring, jeg har kun villet fremføre et Forsvar for den i det Øjeblik, vi gaa til at oprette disse Husmandsbrug. Med Fæste mener jeg naturligvis ikke Aarsfæste, heller ikke Livsfæste, men Arvefæste, men uden Ret til at pantsætte og sælge, idet det gælder om at forhindre, at disse Mennesker spekulere; de skulle ikke kunne sælge deres Ejendom, og den Mand, der kommer efter dem, maa blive lige saa heldigt stillet som de selv.

Harald Jensen: Efter den imødekomende Stilling, den ærede Minister har indtaget paa flere af de Punkter, jeg omtalte i mit første Foredrag, kan jeg begrænse mig ganske betydeligt. Den ærede Minister lovede jo at tage under Overvejelse, om det er muligt at gøre Betin-